

EUROOPA PARLAMENT

2009–2014

Istungidokument

9.12.2009

B7-0191/2009

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

suuliselt vastatavate küsimuste B7-0230/2009 ja B7-0231/2009 alusel

vastavalt kodukorra artikli 115 lõikele 5

Dokumentidele juurdepääsu käsitleva õigusliku raamistiku vajalik edasiarendus
lähtuvalt Lissaboni lepingu jõustumisest, määrus (EÜ) 1049/2001

Heidi Hautala

fraktsiooni Verts/ALE nimel

RE\799013ET.doc

PE432.812v01-00

ET

Ühinenud mitmekesisuses

ET

Euroopa Parlamendi resolutsioon dokumentidele juurdepääsu käsitleva õigusliku raamistiku vajaliku edasiarenduse kohta lähtuvalt Lissaboni lepingu jõustumisest, määrus (EÜ) 1049/2001

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, Euroopa Liidu toimimise lepingut, Euroopa Liidu põhiõiguste hartat ja nende 1. detsembril 2009 jõustunud artikleid;
 - võttes arvesse komisjonile ja nõukogule 9. novembril 2009 esitatud küsimusi dokumentidele juurdepääsu käsitleva õigusliku raamistiku vajaliku edasiarenduse kohta lähtuvalt Lissaboni lepingu jõustumisest, määrus (EÜ) 1049/2001 (O-123/2009 – B7 0231/2009, O-0122/2009 – B7 0230/2009), ja arutelu täiskogu istungil;
 - võttes arvesse kodukorra artikli 115 lõiget 5,
- A. arvestades, et „liidu kodakondsuse kehtestamise ning vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala loomisega seab liit üksikisiku oma tegevuse keskmesse” (Euroopa Liidu põhiõiguste harta preambul) ja „igal liidu kodanikul ja igal füüsilisel või juriidilisel isikul, kes elab või kelle registrijärgne asukoht on liikmesriigis, on õigus tutvuda liidu institutsioonide, organite ja asutuste mis tahes kandjal säilitatavate dokumentidega” (Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 42);
- B. arvestades, et Lissaboni lepinguga muudeti lisaks dokumentidele juurdepääsu käsitleva määruse õiguslikule alusele ka määruse õiguslikku konteksti, eelkõige suhet liidu institutsioonide ja kodanike vahel¹;
- C. arvestades, et edaspidi peaks see suhe lähtuma demokraatia põhimõtetest, mis on esitatud Euroopa Liidu lepingu uues II jaotises, milles sätestatakse, et „liit järgib kogu oma tegevuses oma kodanike võrdsuse põhimõtet, liidu institutsioonid kohtlevad kodanikke võrdselt” (artikkel 9) ja et „igal kodanikul on õigus osaleda liidu demokraatias. Otsused tehakse nii avalikult ja nii kodanikulähedaselt kui võimalik” (artikli 10 lõige 3);
- D. arvestades, et Euroopa Ühenduse täielik integreerimine ELi ning valitsustevahelise korra kaotamine, mida seni kohaldati kriminaalasjade puhul tehtavas politsei- ja õiguskoostöös, oli kantud liikmesriikide soovist „veelgi tõhustada institutsioonide demokraatlikku ja tõhusat toimimist”;
- E. arvestades, et uue õigusliku raamistiku kohaselt peaksid kõik ELi institutsioonid, organid ja asutused, mitte üksnes Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon (kellel oli see kohustus juba vastavalt endise EÜ asutamislepingu artiklile 255), tegema oma tööd võimalikult avalikult (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 15 lõige 1);

¹ Euroopa Parlamendi õigusteekstide 10. oktoobri 2009. aasta arvamuse lõige 3.

- F. arvestades, et vastavalt uuele Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Kohtu kohtupraktikale¹ on avatus ja kodanikuühiskonna osalemine ELi institutsioonide hea valitsemistava edendamise ja ühtlasi ka otsustamisprotsessi tõhususe põhitingimused;
- G. arvestades, et demokraatia aluspõhimõtete kohaselt on kodanikel õigus olla teadlik otsustamisprotsessist ja seda jälgida ning ELi institutsioonid ja liikmesriikide esindajad nõukogu liikmetena peavad tagama senisest suurema läbipaistvuse enne õigusloomega seotud või mitteseotud osutamisprotsessi, selle ajal ja pärast seda, et ELi kodanikel ja liikmesriikide parlamentidel oleks võimalik täielikult mõista, kes teeb mida ja miks, ning jälgida oma esindajate tegevust;
- H. arvestades, et ELi institutsioonid „annavad kodanikele ja esindusühendustele sobival viisil võimaluse teha teatavaks ja vahetada avalikult oma seisukohti liidu tegevuse kõigis valdkondades” ja „peavad esindusühenduste ja kodanikuühiskonnaga avatud, läbipaistvat ja korrapärast dialoogi” (ELi lepingu artikli 11 lõiked 1 ja 2);
- I. arvestades, et Lissaboni lepingus nõutakse läbipaistvuse ja dokumentide üldsusele kättesaadavuse edasist parandamist, ning arvestades, et Euroopa Kohtu kohtupraktika on juba aidanud täpsustada määruse (EÜ) nr 1049/2001 mõningaid sätteid, nii et neid tuleb nüüd tõlgendada juurdepääsu soosiva käsitluse kohaselt, mida parlament määruse vastuvõtmisel toetas; arvestades, et parlament ei luba komisjonil ega nõukogul õigusaktide abil halvendada üldsuse juurdepääsu dokumentidele ega vähendada kodanike õigust teabele;
- J. arvestades, et avatuse ja läbipaistvuse põhimõtteid tuleks lisaks otsustusprotsessile järgida ka teksti koostamisel ja varustamisel kogu teabega, mis on vajalik proportsionaalsuse ja subsidiaarsuse kriteeriumide täitmiseks ELi kodanike ja liikmesriikide parlamentide huvides, ning neid põhimõtteid tuleks järgida ka kohtuasutuste puhul; arvestades, et läbipaistvus ja juurdepääs dokumentidele tuleks tagada ka seoses sellega, kuidas ELi poliitikat kõigil tasanditel ellu viiakse ja kuidas ELi vahendeid kasutatakse;
- K. arvestades, et Euroopa Kohus on kinnitanud, et avatus ja teabe kättesaadavus aitab „mitme eri seisukoha lahknevused avalikult läbi arutada, annab institutsioonidele suurema legitiimsuse Euroopa kodanike silmis ja suurendab kodanike usaldust. Tegelikult võib just teabe ja arutelu puudumine kodanikes kõhklusi tekitada ning seda mitte ainult üksiku akti õiguspärasuse osas, vaid kogu otsustusprotsessi legitiimsuse osas” (liidetud kohtuasjad C-39/05 ja C-52/05, lõige 59);
- L. arvestades, et tuleks võtta kauaoodatud õiguslikud, rahalised ja operatiivmeetmed, et teha selgelt ja õigeaegselt võimalikuks juurdepääs kõigile teatava õigusloomemenetlusega seotud asjaspepuutuvatele dokumentidele, mis pärinevad siseteenistustest või väliste huvigruppide esindajatelt, ja kõnealune teave tuleks teha kättesaadavaks institutsioonidevahelisel internetisaidil, mis ühendab institutsioonisiseseid andmebaase (nagu OPOCE hiljuti täiustatud EUR-LEXi sait); arvestades, et sise-eeskirju tuleks vastavalt muuta ja lähiajal tuleks pidada läbirääkimisi siduvate institutsioonidevaheliste

¹ Euroopa Kohtu „Turco” kohtuotsuses (liidetud kohtuasjad C-39/05 P ja C-52/05 P) on öeldud: „Avalikkus võimaldab kodanikel osaleda rohkem otsustamisprotsessis ja tagab juhtorganitele suurema legitiimsuse ning tulemuslikkuse ja suurema vastutuse kodanike ees demokraatlikus süsteemis”.

kokkulepete üle vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 295;

- M. arvestades, et Euroopa Liidu ja eelkõige Euroopa Parlamendi uued kohustused sellistes valdkondades nagu rahvusvahelised kokkulepped kriminaalasjades tehtava politsei- ja õiguslase koostöö kohta nõuavad uuendatud õiguslikku raamistikku seoses määruse 1049/2001 artiklitega 4 ja 9, sh igakülgset järelevalvet Euroopa Parlamendi kui Euroopa kodanike esindaja poolt,
1. on seisukohal, et pärast Lissaboni lepingu jõustumist tuleks määrust 1049/2001 kiiresti ajakohastada ja teha sellest Euroopa „teabevabaduse akt”, eeskätt:
 - a) laiendades selle kohaldamisala kõigile praegu hõlmamata jäetud ELi institutsioonidele, organitele ja asutustele, nagu Euroopa Ülemkogu, Euroopa Keskpank, Euroopa Kohus, Europol ja Eurojust;
 - b) muutes õigusloome- ja muid menetlusi käsitlevaid sätteid vastavalt aluslepingutes sisalduvatele uutele määratlustele;
 - c) ajakohastades Euroopa Kohtu viimase aja kohtupraktika põhjal eeskirju, mis puudutavad eelkõige sisedokumentide, -teabe ja -andmete käsitlemist, et tagada laialdasem juurdepääs otsustusprotsessi raames koostatud õigusteenistuse arvamustele, nõukogu liikmetena tegutsevate liikmesriikidega seotud dokumentidele ja teabele – sh aktidele, esitatud ettepanekutele, muudatusettepanekutele, koosolekute ära kirjadele, nõukogus, sh töö- ja ekspertrühmades nende esitatud seisukohtadele ja antud häälele –, isikuandmete ja ärihuvide kaitset, institutsioonide andmebaaside sisu jne;
 - d) tagades piisava juurdepääsu ELi institutsioonides saadaolevale teabele, mis võimaldab objektiivselt hinnata ELi eeskirjade, aktide, meetmete ja programmide rakendamist liikmesriikides; tagades suurema finantslähbipaistvuse ELi eelarvet, selle rakendamist ning ELi rahaliste vahendite ja toetuste saajaid puudutava üksikasjaliku teabe puhul;
 - e) kehtestades läbipaistva menetluse teel ning demokraatia ja õigusriigi põhimõtteid täielikult järgides üldpõhimõtted ja piirangud avalike või erahuvide kaitseks, piirates juurdepääsu dokumentidele, mida hakatakse ELi oluliste huvide (eriti avalik julgeolek, kaitsepoliitilised ja sõjalised küsimused) kaitsmiseks liigitama kategooriatesse „ülisalajane” (Top secret), „salajane” (Secret) või „konfidentsiaalne” (Confidential);
 - f) määrates kindlaks põhimõtted, mida võiks Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 295 kohastes institutsioonidevahelistes kokkulepetes edasi arendada, et rakendada kooskõlastatult uut määrust, mis käsitleb paremat õigusloomet,
 2. taunib asjaolu, et vaatamata Euroopa Parlamendi selgesõnalisele nõudmisele 11. märtsil 2009:
 - ei koostanud komisjon oma õigusakti ettepaneku KOM(2008)0090 muudetud versiooni ja võttis 2. detsembril 2009, pärast Lissaboni lepingu jõustumist, vastu teatise (KOM(2009)0665), milles ajakohastati üksnes esialgse ettepaneku õiguslikku alust, vältides ettepaneku sisulist muutmist;

- nõukogu ei pidanud mingit poliitilist arutelu ega astunud mingeid konkreetseid samme, et arvestada EP ettepanekuid (mõne ettepaneku aluseks on nüüd ka uue lepingu sätted), ning piirdus oma sise-eeskirjade minimaalse kohandamisega,
3. palub praegusel ja tulevasel nõukogu eesistujariigil käivitada kohe poliitilisel tasandil institutsioonidevahelise dialoogi, et koostada dokumentidele juurdepääsu käsitlev uus määrus nii kiiresti kui võimalik;
 4. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon Euroopa Ülemkogule, nõukogule, komisjonile ja liikmesriikide parlamentidele.